

Tema

Bemötande

Bemötandet och det hippokratisk-kristna samförståndet

Den hippokratiska antika traditionen om att hjälpa, inte skada och vara lojal mot sin lärare fann stöd i den tidiga kyrkans förkunselse som lyfte fram universaliteten och ansvaret mot den svage. Nu har det gått många år och vi lever i ett postmodernt västerländskt sekulariserat samhälle där den rådande föreställningen går ut på att fakta och realiteter är skilt från "börat" och värderingarna. Hur väljer vi då vilka värden vi som samhälle och sjukvård skall låta oss styras av? Ska vi avgöra människosyn och vårdens mål och innehåll utifrån högst röst i massmedia och mentometern? Knappast.

Professorn i neonatologi i London, John Wyatt, kommer att utveckla tankar i den här riktningen och hur doktorsrollen påverkas då han jubileumstalar vid KLMs 70-årsjubileum i april i Uppsala.

Av drygt 3000 anmälningar till patientnämnden 2006 kategoriserades 550 under rubriken "bemötande-kommunikation". Människor har t ex upplevt sig avsnästa, ifrågasatta och ej tagna på allvar. Bemötandet i vården sker i ett samspel mellan människor där inställningen vi har till varandra kommer till uttryck i tal, betoningar, kroppsspråk och handlingar.

Människosyn och en rad andra faktorer påverkar bemötandet och kvali-

teten i omsorgen. Ett bra bemötande handlar om alla människors lika värde, om att bli sedd, om om att mötas med respekt och om att accepteras som den man är. Det förutsätter också att vårdgivaren är medveten om att det finns en obalans i förhållandet till patienten. Det finns en asymmetri i kunskap och inflytande där patienten (av latinets 'som lider, som uthärdar') är utsatt och sårbar på ett särskilt vis. Den svenska hälso- och sjukvårdslagen bygger på en samsyn att alla människor är unika och har lika värde. "Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet" (1§ SoL) "Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet" (2§ HSL)

Människovärdet har vi i kraft av vår existens inte utifrån våra självförmögenheter och i bemötandet måste den enskilda människans värdighet respekteras. Men vi får se upp – skillnaden mellan de värderingar som ligger till grund för t ex hälso- och sjukvårdslagen och dominerande åsikter i samhället kan glida isär snabbare än vi är beredda på och kanske märker vi det då först i attityder och prioriteringar även om stress och rädsla i de enskilda fallen säkert förklarar en del av misslyckanden i "bemötandet".

Ezra Emmanuel belyser viktiga förutsättningar för medmänsklighet i bemötandet som det sker i vården idag och Bo Brander visar i sin bibelutläggning på underliggande allmängiltiga faktorer i alla människors möte också i vården. KLM försöker under 2008 bidra till diskussionen om läkarrollen både vid 70-årsjubileet och i höst på riksstämman då temat just kommer att vara Läkarrollen.

En stor del av vård- och omsorgsarbetet handlar om kommunikation och bemötande. Det handlar bland annat om att ha kunskaper och förmågor som gör att man kan bemöta och kommunicera med anhöriga i kris, att kunna kommunicera med äldre som har funktionshinder kring tal, tanke och hörsel, att kommunicera med äldre med annat modersmål och att hitta sätt att göra anhöriga och brukare delaktiga i vården.

Kommunikation handlar även om att kommunicera med sina kollegor och med andra yrkesgrupper inom vården och omsorgen.

Kanske kan man formulera om den gyllene regeln så här. "Bemöt andra som du själv vill bli bemött." Och kolleger emellan, visa den respekt och omsorg om dina kolleger som du själv vill bli bemött med.

Red

Ars Medicina

Organ för Kristna Läkare och Medicinare i Sverige
© Ars Medicina
ISSN 028 - 4753

Gud till ära,
människor till tjänst

Ansvarig utgivare

Iris Denstedt-Stigzelius

Redaktion med e-postadresser

Sara Degerman-Carlsson,
sara.degerman-carlsson@vgregion.se
Magnus Göransson,
magnus.goransson@telia.com
Magnus Landgren (red),
magnuslandgren@hotmail.com
Tomas Seidal,
tomas.seidal@swipnet.se

Ars Medicina

Boställsgatan 3
542 42 Mariestad

KLM kansli

Bergbackagatan 1, 553 12 Jönköping
Tel 036-30 78 44
bankgiro 5033-2857
info@klm.s.se www.klm.s.se

KLM medlemsavgift, inkl Ars Medicina, per år

Läkare, tandläkare 350 kr (par 450 kr),
pensionär 100 kr, student första kalender-
året fritt, sedan 50 kr. Begär stadgar!

Respektive artikelförfattare svarar för sina
ståndpunkter och ledaren är redaktionens.
Debatt välkomnas!

Prenumeration Ars Medicina, per år

Enskild 100 kr.
Organisation 50 kr.

Produktion

Textorama, Box 427, 573 25 Tranås
tel 0140-687 50, info@textorama.se

Illustration framsida

Christina Swartling Christina.swartling@comhem.se

Innehåll

KLM-aktuellt	3
KLM Student	6
Almanaackan	7
Tema: Bemötande	
Inledning	8
EQ och den helige Ande	10
Kärlek i stället för självförakt och rädsla	12
Gud förklädd	14
Mötet med den sörjande	15
Regner, äktenskapet och värdeneutralitet	16
Fakta, moral och sexuellt överförbara sjukdomar	19
Utblick	21
Insänt	22
Läst och kommenterat	23

Begränsad Eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen till:

KLM, Bergbackagatan 1
553 12 Jönköping

tuus

Alexanders fråga

Låt mig rekommendera en promenad på Österlånggatan i Mariestad, kanske på julklappsjakt i december eller en solig eftermiddag på semestern sugen på en läsupplevelse. Efter en kopp på Café Mumma bakom prästgården vid Domkyrkan, gå backen ned mot Nya Torget, passerar den spretiga "Vänerskutan" på vänster sida och det nakna paret "Karl och Vera" bland Esplanadens trädstammar. På höger sida alldeles innan den gamla Teatern ligger sedan 164 år P. W. Karströms bokhandel. Gå uppför trappan och in, känn doften av färska böcker, akta travarna av Lisa Marklunds senaste och bana dig fram till källartrappan. Därnere, i dunklet pågår en kulturgärning, dit räddar bokhandlaren restupplagor av färska böcker, som förlagen inte anser sig ha råd att lagerföra. Där kan du fynda. Senast blev det Gina Kolatas *Spanska sjukan, berättelsen om den stora Influenzaepidemin 1918 och jakten på det virus som orsakade den* (Prisma 2000). Det är en thriller om händelseutvecklingen hösten 1918 då 20-100 miljoner, främst unga och starka människor, strök med i influensan i ett svep. Här har vi bakgrunden till våra dagars obehagliga scenarier med hotande "fågelinfluensa", en ny influensastam med nytt hemagglutinin (H) och nytt

neuraminidas (N), en ny influensavåg där mänskligheten saknar immunitet. Det är rädslan för ett nytt 1918 som får läkare att hamstra Tamiflu och samhället att planera vaccinationsfabriker världen över. Hösten 1918 drabbades Sverige, nära 10% av befolkningen insjuknade, ca 35 000 dog och i isolerade samhällen som t ex Arjeplog dog 30% av befolkningen.

Fann ett gammalt brev i en annan källare, ett brev poststämplat Tiderrum den 19/11 1918, med Gustaf den V på frimärket - vars son prins Erik avled i sviterna av farsoten. Sirligt i bläck hade mormor Gerda på Fermestorp skrivit adressen till sin fästman.

"Min Alrabesta Carl!

Ja vi har nog genomlevat lite, båda två, sen vi såg varandra sist. ...På fredag, Kisa mötet fick jag höra som först att Du var sjuk. Det kom pappa hem och tala om., det låg då 4 här, på söndag vart jag sjuk ...nu är vi ett bra tag på bättringsvägen, det är 4 den idag som jag är uppe.....nu hade de vist talat om vid kyrkan i söndags att du blivit sämre tyvärr...."

Var de rädda? Vad tänkte de? Brevskrivarskan är sedan länge borta och så även adressaten och äldre släktingar vet inte hur det pratades hösten 1918 på gårdarna i Tiderrums socken utanför Kisa i Östergötland.

Mina studier i medicin i Göteborg påbörjades våren 1977 och jag har inget minne av massvaccineringen i USA

1976. Expertisen lyckades då genomdriva ett exempellöst beslut om att vaccinera 200 miljoner människor, i princip hela befolkningen, utifrån rädslan för en pandemi. Det var då, i ett sammanträdesrum med Center for Disease Control (CDC) Alexanders fråga ställdes - men inte besvarades. Gina Kolata skriver *"Alexanders fråga var lysande enkel. Han frågade vilken information som skulle kunna få gruppen att ändra sig beträffande behovet av att förbereda en immunisering av befolkningen mot svininfluensa."* Frågan lämnades obesvarad och knapphändiga vetenskapliga fakta fick ligga till grund för ett vittomfattande beslut om massvaccinering - i onödan och med allvarliga konsekvenser.

Alexanders fråga behöver ställas ofta och i många sammanhang. Vår reaktion på den avslöjar om vi har grund för vår tro eller bara springer med flocken.

Tuus,

Magnus Landgren

Kristna Läkare och Medicinare i Sverige (KLM)

- vill stödja och inspirera den enskilde medlemmen att forma en kristen syn på sitt liv, sitt yrke och sina studier
- ger ut tidskriften *Ars Medicina*
- deltar i den medicinsk-etiska debatten
- uppmuntrar på olika sätt studentarbete på studieorterna
- genomför tillsammans med representanter från universitetsorterna årlig studentkonferens
- arrangerar symposium i samband med Svenska Läkaresällskapets riksstämma
- verkar för att kontakter knyts mellan läkare och mellan läkare och studenter
- anordnar årsmöten med angelägna föredrag
- står i ett internationellt arbete och är anslutet till International Christian Medical and Dental Association, ICMDA
- förmedlar stipendier till läkar- och tandläkarstuderande för studiebesök/praktikarbete i låginkomstländer